

TMMOB MİMARLAR ODASI
TÜRKİYE **MİMARLIK** POLİTİKASI

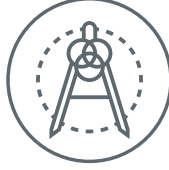

TMMOB MİMARLAR ODASI – 2019

Barınaktan kentsel tasarım boyutuna kadar yaşam alanlarını düzenleyen yapı ve mekân tasarımı etkinliği olan **mimarlık**, toplumun gereksinmelerine, yapısına, ekonomik verilere, teknolojik gelişmelere bağlı olan bir sanattır.

İÇİNDEKİLER

I. TÜRKİYE MİMARLIK POLİTİKASININ AMACI	4
Toplumsal Hak Olarak Mimarlık	
Kaynak Olarak Mimarlık	
Birikim Olarak Mimarlık	
Kültürel ve Sanatsal Yaşamın Parçası Olarak Mimarlık	
II. TÜRKİYE MİMARLIK POLİTİKASININ HEDEF VE İLKELERİ	7
Hedefler	
İlkeler	
III. NİTELİKLİ MİMARLIK İÇİN KAMU YÖNETİMİ	10
Kamu Taşınmazlarının Sahibi ve İşveren Olarak Devletin Rolü	
İnşaatta Kamu Yatırımları ve Finansmanı	
Yapı Üretim Mevzuatı	
Mimari Tasarımda Kalite ve Denetim	
Kalite Güvencesi	
Mimarlık Yarışmaları	
Kamu İhale Sistemi	
IV. TOPLUMSAL HAKLAR İÇİN NİTELİKLİ MİMARLIK	12
İletişim	
Teşvik ve Ödüllendirmeler	
Kent Hakkı	
V. NİTELİKLİ MİMARLIK VE EĞİTİM	13
Mimarlık Okulları	
Bilimsel Araştırma ve Mimarlık	
VI. TÜRKİYE MİMARLIK POLİTİKASININ YÜRÜTÜLMESİ	15

I. TÜRKİYE MİMARLIK POLİTİKASININ AMACI

Barınaktan kentsel tasarım boyutuna kadar yaşam alanlarını düzenleyen yapı ve mekân tasarımı etkinliği olan mimarlık, toplumun gereksinmelerine, yapısına, ekonomik verilere, teknolojik gelişmelere bağlı olan bir sanattır. Mimarlık yapıtı farklı disiplinlerin, bilimlerin ve uzmanlıkların katkılarını bünyesinde bulundurur; bilim, sanat, teknik ve insan yaşamıyla doğrudan ilişkilidir. Nitekim Avrupa Birliği mimarlığı, tamamı sağlık ve hukuk hizmetleriyle ilgili olan dallarla birlikte yedi “düzenlenmiş meslek”ten biri olarak kabul etmiştir.

Mimarlığın toplumsal, kültürel ve ekonomik değeri büyüktür, ayrıca ulusal, yerel ve özgün kimlikleri oluşturmada bir araçtır. Nitelikli yapılar üretmenin yanı sıra, her yurttaşın hakkı olan nitelikli yaşam çevrelerinin oluşturulması için gerekli olanakları sunar. Kamu kurumları, bu hakkın sağlanması ve geliştirilmesiyle yükümlüdür.

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) ve Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) gibi meslek kuruluşları, mimarlığın tutarlı bir politika çerçevesi içinde toplum yararını ve ekolojik dengeyi geliştirecek biçimlerde uygulanması için çaba göstermektedir.

Söz konusu uluslararası örgütlerin üyesi ve ülkemiz temsilcisi olan Mimarlar Odası, aynı temel hedefleri gözeterek “Türkiye Mimarlık Politikası”nın savunucusu ve yürütücüsüdür.

Toplumsal Hak Olarak Mimarlık

Çevresel duyarlılıklar ve doğal çevreye verilen değerin artışı insan-çevre arasındaki ilişkiyi değiştirmiş, hem sürdürülebilir yaşam tarzlarına hem de sürdürülebilir ve nitelikli fiziksel çevrelere duyulan ihtiyacı artırmıştır.

Anayasamız, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını garanti altına almış; çevre ve kültürel miras konularında da sorumluluklar tanımlamıştır. Mimarlık Politikası bu hakların savunulmasını ve geliştirilmesini destekleyen bir çerçeve sunar.

Karar alma süreçlerine katılım, kurumlar ve yurttaşlar arasındaki diyalogun ge-

İştirilmesi ve sağlıklı bir toplumun oluşturulmasında önemli bir etmendir. Bu süreçte, bilgilendirme, şeffaf karar alma mekanizmaları önem kazanır. Özellikle bireyin yakın çevresini ilgilendiren konularda, tasarım süreçlerine kentlilerin katılımı bu nedenle desteklenmelidir.

Yapıların ve her türlü mimari eserin uzun vadeli etkilere sahip olması mimarlığa, geleceğe dönük, kalıcı değerler yaratma sorumluluğunu da verir.

Bu nedenle, gerek planlama gerekse yapı üretimi ve mevcut yapı stokunun değerlendirilmesi söz konusu olduğunda belediyelerin, çevreye ilişkin kültürel, sosyal ve estetik duyarlılık sahibi olması, ayrıca katılımcı bir anlayışı karar alma süreçlerinden başlayarak geliştirmeleri beklenmelidir.

Kaynak Olarak Mimarlık

Mimarlık politikası, meslek pratiği süreçlerinde sağlıklı arazi ve kaynak kullanımından, yapılarda sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin karşılanmasına kadar birçok ilkeyi barındırır. Ulusal gelirimizin önemli bir bölümü inşaat sektöründen, aktif işgücünün büyük bir bölümü de yine bu sektörde çalışanlardan oluşmak-

tadır. Bütüncül olarak bakıldığında yapı alanları ile birlikte yapı üretimi ülkenin temel kaynaklarındandır. Yapının yaşam süresi boyunca gereken tüm bakım, işletim ve yenilemeyle ilgili harcamalar, inşaat maliyetinin kat kat üstündedir.

Doğru şekilde ve bilimsel yöntemlerle elde edilmiş proje ve uygulama, giderleri en aza indirir. Böylelikle nitelikli mimarlık uygulamaları ülke ekonomisine ve refahına doğrudan katkı sağlar.

Bugün ülkemizde yapı üretimi dünya pazarının da önemli bir parçası haline gelmiştir. Yüksek kalitedeki yapıların yurtiçinde inşası için olanaklar yaratılmasıyla, dış pazarda iş olanakları ve ekonomik rekabet gücümüz artacaktır. Bu rekabet gücü, mimarlık ve inşaat sanayisi alanlarında yaratılacak saygınlıkla giderek daha da artırılabilir.

Birikim Olarak Mimarlık

Mimarlık zaman ve mekânla ilgilidir. Zaman, yapıları ve çevrelerini birbirleriyle ilişkilendirerek, kültürel miras değerlerini ve tarihi oluşturur. Mekân ise, mimari eserin çevresiyle arasındaki dengeyi kurarak onu yaşamla ilişkilendirir.

Ulusal ve yerel kültürlerin temelini de, farklı dönemlerde üretilmiş mekânların, inşa edilmiş binaların birbirlerini bütünlüğü yapıyı çevre oluşturur.

Sonuç olarak mimari eser, yapıyı çevreyi geliştirerek çevre kalitesini destekleyecek kültürel peyzajın bir parçasıdır.

Mimari miras, farkındalıkla ele alındığında hem gündelik hayatımızı daha zengin ve anlamlı hale getirir hem de mimari belleğin korunmasının yanı sıra yeni yapı üretimi için de önemli veriler üretir.

Yapılı çevrenin bütünlüklü olarak, zaman katmanlarında sürekliliği, mimarlık kültürünün temelidir. Yapılı çevrenin korunması için, gerekli bilimsel araştırma programlarının yanı sıra, çok yönlü envanter çalışmaları da gereklidir.

Bu nedenle, yapıyı çevre ile mimari mirasın korunması ve yönetiminin izlenmesi amacıyla belediyeler ve koruma kurullarınca ulusal ölçekte bir mimarlık birikim stratejisi saptanmalıdır.

Kültürel ve Sanatsal Yaşamın Parçası Olarak Mimarlık

Kültür, insan varoluşunun temelidir. Mimarlık ise bir kültür süreci olarak, onun tarih içinde sürekli sergilenen biçimidir. Ülke toprakları kültürlerimizin özgün değerlerini ve gücünü yapılarıyla gözler önüne sermektedir. Yapılar ve yapılar çevreler kültürün ifadesi olarak ülkemizin temel imgelerini de oluşturmaktadır. Sahip olduğumuz mimari miras göz önüne alındığında mimarlığın, ulusal kültürümüz açısından önemi de açık biçimde görülür.

Çevre politikalarına ve bu konulardaki tartışmalara ve ilgili karar alma süreçlerine halkın katılımını artırmak, toplumun mimarlık ve çevre konularındaki farkındalığını ve bilincini desteklemekle mümkün olur.

Mimarlığı anlamak, bu alanda fikir sahibi olabilmek de yurttaşlıkla ilgili bir sorumluluktur. İlk ve ortaöğretim düzeyindeki eğitimden başlayarak, mimarlık ve sanat dallarında temel eğitim amacıyla çeşitli derslerin kurgulanmasına; bu dersleri yürütecek olan eğitimcilerin yetiştiril-

mesi sırasında da müfredatlarda mimarlık kültürünün önemini daha çok vurgulanmasına gereksinim vardır.

Bu amaçları gerçekleştirmek bağlamında; toplumsal bir hak olarak mimarlık, kaynak ve birikim olarak mimarlık ve kültürel / sanatsal yaşamın vazgeçilmez parçası olarak mimarlık için belirlenen hedefler ve ilkeler doğrultusunda uluslararası, ulusal ve yerel çalışmalar öngörülmektedir.

II. TÜRKİYE MİMARLIK POLİTİKASININ HEDEF VE İLKELERİ

Hedefler

Türkiye Mimarlık Politikası, uluslararası gelişmeler ve ülkemiz gerçekleriyle bağlantılı olarak mimarlığın ve mimarlık hizmetlerinin toplum ve kamu yararına yürütülmesini güvenceye alınmasını hedefler.

1. Yurttaşların nitelikli bir çevreye sahip olabilmeleriyle ilgili anayasal hakların gerçekleştirilmesi için olanaklar yaratılması,

2. Mimarlık eğitimini ve kamuoyu bilincini desteklemek yoluyla yurttaşların

kendi çevreleriyle ilgili sorumluluk ve haklarını gerçekleştirmelerinin sağlanması,

3. Kamu yapıları ve taşınmaz varlıkların yönetiminde kalite standartlarının saptanması ve tüm inşaat sektörü için bir model oluşturulması,

4. Yüksek kalitede mimarlık ve yapı üretimini destekleyecek mevzuatın hazırlanması,

5. Çağdaş, uluslararası ölçütlere uyumlu bir mimarlık eğitim sisteminin geliştirilmesi,

6. Bilimsel araştırma-geliştirme çalışmaları yoluyla yeniliklerin desteklenmesi,

7. Mimari miras ve yapılı çevrenin sağlıklı gelişimiyle ilgili kapsamlı bir programın oluşturulması,

8. Kamu kurumlarının, ülkenin Mimarlık Politikasına uygun hedeflere yönelik çalışmalarının desteklenmesi.

İlkeler

1. Kamu yönetimi, bütün yurttaşlara eşit, sağlıklı yaşama koşulları, nitelikli yaşam çevreleri sağlamakla yükümlüdür. Bu nedenle bütünsel bir sosyo-ekonomik planlamaya paralel olarak, ülke çapında bilimsel bir fiziki planlamayı te-

mel alır. Nüfusun ve yerleşmelerin, ülke coğrafyasına dengeli biçimde dağılımına, kültürel ve doğal değerleri korumaya, afet tehdidi altındaki bölgelerin korunmasına yönelik önlemler alır ve bu amaçla uygun kurumlaşmaları sağlar.

2. Kamu yönetimi, mimari ve çevre kalitesini güvence altına alıp desteklemekle yükümlü olarak, Mimarlık Politikasına uygun süreçleri işletir. Politikanın sağlıklı olarak uygulanması amacıyla gerekli yasal düzenlemeleri yaparken, evrensel anlamda kamu ve mimarlık hukukunu gözetir, uluslararası hizmet ticareti bağlamında yapılacak düzenlemelerde ülkemiz mimarlığının ve mimarlarının haklarını korur.

3. Kamu yönetimi, kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesinde mimari kaliteyi öncelikle gözetir, bu yolla ülkedeki yapı faaliyetlerine örnek oluşturarak, özendiren bir davranış biçimini benimser.

4. Kamu yönetimi, yapı üretim sürecinin bütünsel olarak düzenlenmesinden sorumludur. Bu görevi yaparken, mimarlık hizmetlerini gözetir, bu hizmetlerin doğru yürütülmesini güvence altına alır. Ülkenin mimarlık değerlerinin artırılması için mimari tasarım kalitelerinin bir gereklilik olarak benimsenmesine ve desteklenmesine öncülük eder.

5. Kamu yönetimi, içinde mimarlık ürünlerini de barındıran tarihsel ve doğal değerlerin korunması ve yaşatılması için, bilimsel esaslara dayalı olarak kurumsal yapılanmalar oluşturur ve bu yapılara gerekli desteği verir. Merkezî ve yerel yönetimler, kentlerin simgesel değerlerini oluşturan koruma-yaşatma projelerine özel önem verir, kentli kuruluşların ve kentlilerin bu konudaki çabalarını destekler, onların bu süreçte katılımını sağlayacak koşulları oluşturur. Cumhuriyet dönemi dahil tüm dönemlerdeki mimarlık mirasımıza ait envanter çalışmalarını yaparak ve gerekli görülenleri tescil edilerek koruma altına alınır.

6. Mimari eserlerin ve yaşanabilir çevrelerin oluşturulması, yaratıcı çabayı gerektirdiği kadar, çeşitli meslek disiplinlerinin katkısını da gerektirir. Bu nedenle herhangi bir hizmet alımı işinden farklı olarak, mimari projelerin elde edilmesi ve uygulanmasında, gerekli olan tüm uzmanlıkların uyumlu biçimde işbirliği içerisinde hareket edeceği şekilde süreç belirlenir ve yürütülür.

7. Merkezî-yerel yönetimler, yapı üretimi süreçlerinde mimarlık hizmetlerinden daha fazla ve verimli yararlanılması için, bu sektörlerle ilişkin yasal düzenlemelerin yanı sıra, bu kesimlerin

gereksinimlerine ilişkin programlar da gerçekleştirir. Özellikle kamu yapıları ve kentsel çevre düzenlemeleri için mimarlık yarışmalarının açılmasını teşvik eder. Diğer önemli tasarım projelerinin de yarışma yöntemiyle elde edilmeleri özendirilir. Merkezî-yerel yönetimler, nitelikli mimari ve kentsel mekânların oluşturulabilmesini sağlamak amacıyla, toplumun farkındalığını ve katılımını sağlayacak önlemleri alır.

8. Mimarın müelliflik ve telif hakları korunur. Tasarım ve uygulama süreci başta olmak üzere tüm mimarlık alanında oluşan fikrî hakların yasal güvenceye kavuşturulmasının yanı sıra, konuya ait yasal uygulamaların geliştirilmesine de özen gösterilir.

9. Mimarlık ortamını oluşturan tüm taraflarca, mimarlık eğitiminin (planlama, kentsel tasarım, peyzaj mimarlığı, iç mimarlık gibi) geliştirilmesi; sürekli mesleki gelişimin sistemli hale getirilmesi ve mesleki yeterlilik sisteminin kurulup işletilmesi desteklenir. Kamu yönetimi, mimarlık kurumlarının ve STK'larının da desteği ile mimarlık eğitiminin ülkemiz olanaklarını gözeten ve ülkemiz ihtiyaçlarına yanıt veren bir niteliğe kavuşturulmasına yönelik olarak düzenlemeler önerilir.

10. Kamu yönetimi, mimarlık hizmetinin denetimini sağlayacak ve kullanıcı haklarını güvenceye alacak, yapı ve mesleki sorumluluk sigortasını hayata geçirir. Mimarlıkla ilgili uygulamanın toplumsal sorumluluğu, mesleki etik kurallara bağlı olarak kamu yararı adına güvence altına alınmalıdır.

11. Mimarlar, sahip oldukları mesleki donanım açısından gerekli standartları karşıladıkları konusunda kamuoyuna güvence verir. Mesleki değerlendirmelerinde bilgiye dayanan ve tarafsız bir tutum sergiler; topluma, işverenlerine, meslektaşlarına ve ürettikleri mekânların kullanıcılarına gerekli teknik ve bilimsel hizmeti sağlarlar.

12. Mimarlar, yapılı çevre üzerindeki geniş yetkinlikleri dolayısıyla, diğer aktörleri de etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle, mesleki eylemleri kapsamındaki etik sorumluluklarına ek olarak, diğer aktörlerin mimarlık alanıyla ilişkili faaliyetleri konusunda da sorumluluk sahibidirler. Mimarlar, kolektif olarak, yapılı çevreye ilişkin konularda etik olmayan tutum ve davranışları önlemek konusunda da sorumluluk almalıdır.

13. Türkiye Mimarlık Politikası bağlamında, yapılı çevrenin sorunları ve geleceği için ortak çözüm arayışına yönelik

olarak, kamu yönetimi güvencesinde, merkezî-yerel yönetim işbirliğiyle, kentlerin ve kentli kuruluşların, toplumun demokratik katılımını içeren eylem programları yürütülür ve bu programların kalıcı kurumsal yapılanmalara dönüştürülmesi hedeflenir. Bu politikaların ve programların merkezî olduğu kadar yerel olarak da oluşturulması ve yürütülmesi özendirilir.

III. NİTELİKLİ MİMARLIK İÇİN KAMU YÖNETİMİ

Kamu Taşınmazlarının Sahibi ve İşveren Olarak Devletin Rolü

Devlet hem kamu taşınmazlarının sahibi hem de işveren olarak önemli bir role sahiptir. Kamu inşaat kurum ve kuruluşları tarafından uygulanan yöntemler, özel yatırımcı ve işverenler için de model oluşturur. O nedenle kamu yapıları özel sektöre de örnek oluşturacak yüksek bir mimari kalite sunmalıdır.

Devlet; çevre, bina ya da yenileştirme projelerini bizzat gerçekleştirdiğinde ya da bu tür projeleri desteklediğinde, tasarım ve uygulamanın üstün

kalitede ve uzun ömürlü olmasını gözetir.

İnşaatta Kamu Yatırımları ve Finansmanı Devletin doğrudan veya dolaylı olarak yürüttüğü yatırım faaliyetleri sırasında, bütçe ve programın yanı sıra çevre koşullarının gözetilmesi ve uygulamaların vatandaşların yaşam çevrelerinin kalitesi üzerindeki etkilerinin dikkate alınması şarttır.

Yapı üretimi ve inşaat yatırımları uzun vadeli. Bu nedenle bütün yapı projeleri, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri göz önüne alınarak, dikkatli ve profesyonelce tasarlanmalı ve gerçekleştirilmelidir.

Özel sektör yatırımlarında da devletten mali destek alabilmek için, kalite hedeflerine ulaşmak ön koşul olmalıdır.

Yapı Üretimi Mevzuatı

Yasa koyucu olarak devlet, yapı ve yapılı çevre üzerinde çok yönlü ve kapsamlı bir sorumluluğa sahiptir. Kullandığı temel araç, yaşam çevrelerinin ve yapıların dengeli gelişimi için çerçeveler tanımlayarak fırsatlar sunan, kaliteli yaşam

çevrelerinin oluşumunu ve korunmasını destekleyen inşaat mevzuatıdır.

Ülke çapında arazi kullanım planlaması, sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecek, çevresel zararları azaltacak ve doğal değerleri koruyacak bir doğrultuda sürdürülmelidir. Bu konuda çıkarılacak mevzuat Mimarlık Politikasının hedeflerine uygun olmalıdır.

Mimari mirasın korunması konusundaki mevzuat da, kişilere, kendi yaşam çevrelerine ait temel özelliklerin korunması konusunda belediyeler düzeyinde katkıda bulunma olanağı sunmalıdır. Mevzuatın genel hareket doğrultusu, karar verme sürecinde halkın katılımını artırarak yerel yönetimlerin kararlarını güçlendirmek olmalıdır.

Mimari Tasarımda Kalite ve Denetim

Mimari tasarım, işverenin ihtiyaç programı ile birlikte insanı ve yaşamı doğanın bir parçası olarak ele alır, çevrenin koşulları ile bütünleştirerek bir araya getirmeyi amaçlar. Gerek mimar gerekse işveren, ürünün sadece kullanıcı için

değil, aynı zamanda projenin bulunduğu çevrenin estetik kalitesine, sosyal ve kültürel yaşamına yapacağı etki konusunda da sorumluluk taşır.

Her yapının ekonomik bir değere ve çevre üzerinde belirgin, kalıcı etkilere sahip olması, dolayısıyla bu bağlamda kentli / yurttaş haklarının korunması da önem kazanmaktadır. Bu da ancak, inşaat kalitesinin -özellikle sağlık, işlevsellik ve estetik açılarından- sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyum içinde geliştirilmesi ve tüm tarafların sorumluluklarının açık şekilde tanımlanması yoluyla gerçekleştirilebilir.

Toprakları deprem riski altında olan ülkemizde, yapı üretim sürecinin, tasarımdan uygulamanın sonuna kadar her aşamada bütüncül bir yaklaşımla denetlenmesi önemlidir. Bu kapsamda “Mesleki Sorumluluk Sigortası” bir denetim aracı olarak kullanılmalıdır. Ayrıca, kalite güvencesi, doğru proje ve uygulamanın yanı sıra, iyi bir uzman denetimi ile sağ-

lanabilir. Proje sürecinde yer alan tüm uzmanların nitelikleri projenin gereksinimlerine uygun olmalıdır.

Mimarlık Yarışmaları

Özellikle kamu yapıları için mimar ve proje seçimi, mimari tasarım yarışmaları yoluyla olmalıdır. Belirli yönetmelikler çerçevesinde yapılan mimari tasarım yarışmaları, işverene tasarıma ilişkin farklı çözümleri görme, bunlar üzerinde çalışma ve ortaya çıkacak yapının kalitesini garanti altına alma olanağını verir.

Mimarlık yarışmaları, jüri çalışmalarının da katkılarıyla yapı üretiminde yenilikleri, yeni fikirleri ve mimarlığın gelişimini destekler. Yarışmalar aynı zamanda, birer eğitim sürecidir ve mesleğe yeni atılan mimarlara da olanaklar sağlar.

Yarışmalarda elde edilen çok sayıda alternatif çözüm, çevrenin gelişimiyle ilgili seçenekler üzerine yapılan kamuoyu tartışmalarına katkıda bulunur ve farklı bakışlar sunar.

Kamu İhale Sistemi

Büyük yerleşmeler ile geniş kapsamlı kentsel projeler üst düzey yönetimden gelen kararlara göre değil, yürürlükte olan kentsel imar planlarına uygun olacak şekilde yapılmalıdır. Kamu ihale yasasının defalarca değiştirilmiş olmasından dolayı bilimsel bir karar ve uygulama süreci yürütülememektedir.

Özel girişimcilerin önerileri ve finansman kaynağı sağlamaları yoluyla yapılan “Yap-İşlet-Devret” modelinin yaratmış olduğu nitelikli mimarlık ve çevre kaygısından uzak yaklaşımın yerine, kamu ihale yasasının yeniden düzenlenerek sağlıklı işleyen bir model olarak kurgulanması talep edilmelidir.

IV. TOPLUMSAL HAKLAR İÇİN NİTELİKLİ MİMARLIK

İletişim

Mimarlık konusunda toplumsal bilincin artırılmasında iletişim önemlidir.

Kültür Bakanlığı ülke mimarlığının korunması ve geliştirilmesi amacıyla mimarlar, Mimarlar Odası ve ilgili STK'lar ile ilişki içinde olmalı ve ortak projeleri desteklemelidir. Örneğin kurulacak bir “Türkiye Mimarlık Müzesi” bu işbirliğinin ilk adımını oluşturabilir.

Mimarlık ve çevre duyarlılığı, sağlıklı geleceğimiz konularında, kurumlar arası dayanışma ve ortak hedeflere yönelik çalışmalar önemsenmeli, gündeme alınmalıdır.

Teşvik ve Ödüllendirmeler

Meslekî teşvik ve ödüllendirmeler de yine bu kapsamda değerlendirilmelidir. Örneğin, yüksek kalitede gerçekleştirilmiş projeler, mimari ve kentsel tasarım uygulamaları ve bunların yaratıcılarına yönelik olarak özel ödül programları hazırlanmalıdır.

Kent Hakkı

İdeal bir kent, sadece fiziksel çevre kalitesi yüksek olan değil, kentlilerin haklarının da güvence altında olduğu kenttir.

1992 ve 2008 yıllarında kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı'nın vurguladığı gibi, kentlilerin karar süreçlerine katılımı çağdaş kent yönetiminin temel bir boyutudur. Bunun da ötesinde, güncel toplumsal mücadelelerin odağında yer alan “kent hakkı”, alternatif kentsellikler tahayyül ve talep etme özgürlüğünü ifade eder. Kolektif bir hak olarak kent hakkı yurttaşlık bilincinin parçası olarak geliştirilmelidir.

V. NİTELİKLİ MİMARLIK VE EĞİTİM

Mimarların mesleki becerileri, tasarım yeteneklerinin, anlatım ile teknolojiyi kullanma biçimlerinin geliştirilmesiyle sınırlı değildir.

Bilgi, beceri ve yetkinliklerden oluşan mimarlık eğitimi, çevresel bağlamdan yalıtılmış şekilde gerçekleştirilemez, dolayısıyla eğitim de meslek gibi toplumla yakın ilişki içerisinde olmalıdır.

Bilimsel araştırma ve kuramın, uygulamaya dayalı bilgi ile bütünleşmesi eğitim programları içinde ağırlıklı bir yere sa-

hip olmalıdır. Bu yöntemle ve anlayışla, mimarlık eğitiminde teori ve pratik arasında verimli bir etkileşim, bir denge sağlanabilir. Ayrıca, araştırma alanları olabildiğince somut hedeflere yönlendirilmeli ve üst düzey mesleki bilgi, becerilerin ve yetkinliklerin geliştirilmesi amaçlanmalıdır.

Mimarlık Okulları

Uluslararası düzeyde tanınan ve yurtdışı standartlarına uygun eğitim veren köklü üniversitelerimizde, birçok nitelikli mimarlık bölümü bulunmaktadır. Ancak, bugün ülkemizdeki mimarlık bölümlerinin birçoğunda eğitim düzeyi ve kadroları yetersiz olmasına karşın, mimarlık bölümü sayımız aşırı derecede yüksektir.

Mimarlık bölümlerinin nitelikli eğitim vermesi amaçlanmalı ve bu doğrultuda hem fiziksel hem de akademik kadro olarak asgari yeterlilik şartları belirlenip tüm eğitim kurumlarının bu şartlara erişmesi sağlanmalıdır.

Öğrenim süreleri YÖK sistemi çerçevesinde 4 (dört) yıl olarak belirlenmiştir. Bu süre, mimarlık eğitiminde Avrupa

Mimarlık Okulları Birliği (EAAE) eğitim ölçütlerini karşılamamakta ve ülkemiz açısından önemli sorunların (uluslararası dolaşım, akreditasyon, validasyon, mesleğe geçiş süreci vb. gibi) sebebi olmaktadır.

Ülkemizdeki mimarlık eğitimi, mimarlık bölümlerindeki düzey ve müfredat farklılıkları ile farklı staj süreleri ve yöntemler bakımından Avrupa Birliği'nin güvencesi altındaki mesleki dolaşımı sağlamakta ve eğitimde uluslararası kalite ölçütlerini karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

Bilindiği gibi, Avrupa ülkelerinde ve ABD'de mesleğe kabul ve mesleki yetkinlik kazanabilmek için üniversite eğitiminin ardından akredite edilmiş bürolarda meslek pratiğinin ardından meslek sınavları da söz konusudur. Ülkemizde ise, 4 (dört) yıllık herhangi bir mimarlık bölümü mezunu, "mimar" sıfatıyla en karmaşık yapıların bile mesleki sorumluluğunu üstlenebilmekte, imza yetkisine sahip olabilmektedir. Bu konu, uluslararası ölçütler ışığında değerlendirildiğinde de, geleceğin sağlıklı çevre koşulları

ve yaşam ortamları açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bunlar ile birlikte, sürekli mesleki gelişimi hedefleyen çalışmaların çoğalması, desteklenmesi ve önünün açılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Bilimsel Araştırma ve Mimarlık

Yapım tekniklerine ilişkin yapılan araştırmalar, teknolojik ve uluslararası rekabetin sürdürülmesine de yardımcı olan mimarlık alanını da kapsamalıdır. Hem mimarlık araştırma ve geliştirme çalışmaları hem de deneysel yapı üretim programları için ulusal bir strateji gereklidir. Bu strateji, hem mimarlık araştırma ve geliştirme çalışmaları arasında eşgüdümün sağlanması hem de ulusal hedeflerin tanımlanmasını amaçlayacaktır.

Toplumsal bilimlerin ışığında, kentlinin yaşamında mekânsal bilincinin yükselmesini hedefleyen ve mimarlığın saydığımız temel amaçlarını gerçekleştirecek çalışmalar yapılırken, kentsel yoksullar, çocuklar, kadınlar ve dezavantajlı gruplar göz ardı edilmemelidir.

VI. TÜRKİYE MİMARLIK POLİTİKASININ YÜRÜTÜLMESİ

Türkiye Mimarlık Politikasının hedeflerini gerçekleştirmek için ilgili bakanlıklar, yerel yönetimler, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte ayrıntılı bir “eylem planı” hazırlanmalıdır.

Kültür çalışmaları, çevre ve sosyal politikalarından sorumlu bakanlıklar başta olmak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, ilgili uzman sivil toplum kuruluşları ve diğer kamusal örgütlenmeler bu politikanın uygulanmasından sorumlu olmalıdır.

TMMOB Mimarlar Odası, Türkiye Mimarlık Politikası hedefinin odağında, bu hedefe yönelik çalışma stratejisini ve “eylem planı”nı ilgili kesimlerle birlikte yürütür ve geliştirir.

TMMOB MİMARLAR ODASI
TÜRKİYE **MİMARLIK** POLİTİKASI

